

EU –

**Vakautta ja maailman
parasta työelämää**

**STTK:n tavoitteet Euroopan
unionin kehittämiseksi**

sttk.fi

EU –

Vakautta ja maailman parasta työelämää

STTK:n tavoitteet Euroopan unionin kehittämiseksi

Taitto: Luova toimisto Pilke

Paino: Aksidenssi

@ 2024 STTK ry

Sisältö

Johdanto	4
Työelämän kehittäminen	6
1. Vahva työmarkkinoiden sopimisen kulttuuri	8
2. Muuttuvat työnteon muodot	10
3. Etätyö	12
4. Työajat	13
5. Työhyvinvointi	14
6. Työelämän tasa-arvo	15
7. Tietosuoja	16
Osaamisen, kehityksen ja kilpailukyyn varmistaminen	18
1. Vihreä siirtymä ja energia	20
2. Digitalisaatio ja tekoäly	21
3. Vahva aluepolitiikka	22
4. Toimivat sisämarkkinat ja strateginen autonomia	24
5. Yritysvastuu	26
Talous ja verotus	28
1. Talous- ja rahaliitto	30
2. Rahoitusvakaus	32

Johdanto

Euroopan unionin tulevaisuus vaikuttaa laajasti suomalaisen yhteiskuntaan, työelämään ja talouteen. Palkansaajien näkökulmasta EU:lla on valtavasti annettavaa työelämän ja sosiaalisten oikeuksien kehittämisessä sekä vakauden takaajana. Yrityksillä on mahdollisuus menestyä ja luoda työpaikkoja, mikä kasvattaa hyvinvointia Suomessa. Yhteinen vähimmäislainsäädäntö rakentaa sisämarkkinoille taloudellisesti, sosiaalisesti ja ilmastonäkö-kulmasta oikeudenmukaista toimintakenttää.

Eurooppalaisia valtioita ja niiden asukkaita koettelevat ilmastonmuutos, sään ääri-ilmiot ja suhdanteiden luomat talous- ja toimeentulo-ongelmat. EU:n pitää luoda ratkaisuja kansalaisten huoliin ja vahvistaa luottamusta demokraattiseen järjestelmään. Ukrainan sodan myötä turvallisuustilanne on kriisiytynyt. Lisäksi käynnissä on globaali muutos, jossa maailma on yhä selvemmin jakautumassa kilpaileviin liittoutumiin. Niiden puristuksessa pienen maan asema on vaikea ilman samoihin arvoihin sitoutuneita liittolaisia.

EU:n tulee pyrkiä tarjoamaan kansalaisilleen maailman paras työelämä ja hyvinvointi. Työelämää voidaan kehittää innovatiivisesti työntekijöiden ja työnantajien aktiivisella yhteistyöllä, työelämän uudistumista ja kestävää hyvinvointia tukevalla lainsäädännöllä sekä luomalla laadukkaita työpaikkoja. Oikeudenmukaiset työsuhteen ehdot ja työntekijän turva tukevat hyvinvoinnin kehitystä myös laajemmin. Tästä syystä kaikissa Euroopan unionin jäsenmaissa tarvitaan toimiva työmarkkinoiden sopimus- ja neuvottelujärjestelmä.

Euroopan taloudellinen menestys ja eurooppalaiset arvot - demokratia, ihmisoikeudet, avoimuus ja oikeusvaltioperiaate - hakevat tasapainoa unionin kehittämisessä. Eurooppalaisen ammattiyhdistysliikkeen mielestä Eurooppaa on vahvistettava ja rakennettava arvojen pohjalta. Se edellyttää keinoja puuttua yhteisten arvojen vastaiseen politiikkaan jäsenmaissa. Arvojen on oltava lähtökohta myös unionin laajentuessa. Ammattiyhdistysliikkeellä on keskeinen rooli perusoikeuksien edistäjänä EU:ssa ja vasta jäsenyyttä tavoittelevissa maissa. Vaikuttamalla työntekijöille tärkeisiin kysymyksiin Euroopassa kehitämme hyvää työelämää globaalisti.

KEINOT EU-KANSALAISTEN HYVINVOINNIN PARANTAMISEKSI:

Työelämän ja tasa-arvon minimistandardien kehittäminen kattavammiksi.

Yhteiset käytännöt ja tiiviimpi EU-koordinaatio sosiaalisen ulottuvuuden kehittämiseksi kaikissa jäsenmaissa.

Reilut työvoiman liikkuvuuden ehdot ja maasta toiseen siirtyvän työvoiman polkumyynnin estäminen.

EU:n työmarkkina-
viranomaisen toiminnan
sekä viranomaisyhteistyön
ja tiedonvaihdon
kehittäminen.

Yhteinen eurooppalainen sosiaaliturvatunnus käyttöön.

Köyhyyden torjuntaan panostaminen.

Työmarkkinajärjestöjen kannustaminen neuvottelemaan ja sopimaan.

Riittävän toimeentulon ja turvan varmistaminen kaikille.

Koulutus- ja työllistymismahdollisuuksien parantaminen.

Sosiaalivakuuttamista ja työeläketurvaa koskevan lainsäädännön säilyttäminen kansallisessa päätäntävällässä.

Työelämän *kehittäminen*

Sosiaalisten oikeuksien pilari on vuonna 2017 linjattu tavoittekokonaisuus, jolla EU:n jäsenmaat ja instituutiot sitoutuvat vahvistamaan työntekijöiden oikeuksia, parantamaan koulutus- ja työllistymismahdollisuuksia sekä kehittämään työsuojelua ja sosiaaliturvaa. Sosiaalisen ulottuvuuden ja työelämän kehittäminen ovat edistyneet hyvää vauhtia edellisten komissioiden aikana. Tavoitetason on oltava jatkossakin korkealla.

Euroopan unionin työlainsäädäntö vaikuttaa monin tavoin työntekijöihin. EU luo useilla työelämän alueilla työlainsäädännön minimitason. Se ei tarkoita, etteikö Suomessa voitaisi sopia paremmin, kun direktiivejä toimeenpannaan kansallisesti. Minimitaso kuitenkin tasaa jäsenmaiden välisiä eroja.

Kansalaisten toimeentulo ja palveluihin pääsy on turvattava tasa-arvoisesti koko unionin alueella kaikissa elämän vaiheissa esimerkiksi vanhemmuuden, sairauden ja vanhuuden riskien varalta. Näin varmistetaan, että jäsenmaat eivät vääristä kilpailua sisämarkkinoilla työehtoja polkemalla ja kansalaisten hyvinvoinnista tinkimällä.

Sosiaalisten oikeuksien pilari kannustaa työmarkkinaosapuolia - eli työntekijöiden ja työnantajien järjestöjä - neuvottelemaan ja solmimaan työehtosopimuksia. Siinä tunnustetaan osapuolten autonominen rooli ja oikeus työtaistelutoimiin. Lisäksi työmarkkinaosapuolilla on oikeus olla mukana työllisyys- ja sosiaalipolitiikan suunnittelussa ja täytäntöönpanossa. Nämä elementit ovat keskeisiä Euroopan työmarkkinoiden kehittämisessä.

1

Vahva työmarkkinoiden sopimisen kulttuuri

Euroopan unionilla on pitkät perinteet työmarkkinaosapuolten välisessä vuoropuhelussa. Tämä niin sanottu sosiaalidialogi on turvattu EU:n perussopimuksissa ja komission sosiaalidialogisuosituksessa. Yhteistyöllä kehitetään työlainsäädäntöä sekä vastataan muuttuvan työelämän haasteisiin ja työmarkkinoiden uusiin ilmiöihin. Sosiaalidialogien jatkuvuus myös toimialatasolla on turvattava riittävällä EU:n rahoituksella.

Työntekijäjärjestöjen osallistuminen EU:n työlainsäädännön valmisteluun ja päätöksentekoon on tärkeä väylä vaikuttaa työelämän direktiiveihin, kuten esimerkiksi työturvallisuuden, perhevapaiden, työaika-suojelun ja työehtojen vähimmäistason turvaamiseen. Tulevaisuudessa esimerkiksi digitalisaatiolla ja tekoälyllä on suoria vaikutuksia työn tekemiseen ja teettämiseen, osaamiseen sekä yksityisyyden suojaan. Ne edellyttävät yhteistä eurooppalaista sääntelyä ja työmarkkinaosapuolten asiantuntemusta.

Nykyisin sosiaalidialogineuvotteluihin osallistuvat työmarkkinaosapuolet ja komissio. Komissio ei kuitenkaan edusta poliittista päätöksentekijää. Komission ja neuvoston puheenjohtajuuksien yhdistäminen voisi selkeyttää poliittista ohjausta, vaikka ei olisikaan täysin ongelmaton malli. Eurooppalaisen ay-liikkeen kattojärjestön (ETUC) roolia on vahvistettava EU:n ministerineuvostojen ja erityisesti työ- ja sosiaaliministereiden neuvoston valmistelussa. Kolmikantaneuvotteluja on kehitettävä demokraattisemmaksi lisäämällä niiden avoimuutta.

Työntekijöiden osallistuminen työpaikkatason päätöksentekoon on olennainen osa työpaikan demokratiaa.

Eurooppalaisten työntekijä- ja työnantajajärjestöjen sekä poliittisen päätäjän välistä yhteistyötä edustavat myös eurooppalaiset sosiaalihuippukoukukset, joihin osallistuvat troikan eli kulloisenkin puheenjohtajamaan ja kahden seuraavan puheenjohtajamaan ministerit sekä työmarkkinaosapuolet. Malli on hyvä, mutta tehoton, koska muu kolmikantaa tukeva yhteistyö puuttuu.

Työntekijöiden osallistuminen työpaikkatason päätöksentekoon on olennainen osa työpaikan demokratiaa. Yhteistoimintaa ja eurooppalaisia yritysneuvostoja koskevat EU-direktiivit tukevat työelämän kehittämistä työntekijöiden ja työnantajan yhteistyöllä. Tämän sääntelyn kehittämistä on jatkettava esimerkiksi luottamusmiehen aseman ja toimintamahdollisuuksien osalta. Työehtosopimuksen mukaisen luottamusmiehen on oltava ensisijainen henkilöstön edustaja työpaikalla.

Eurooppalaista yritysneuvostoja koskevaa direktiiviä on kehitettävä esimerkiksi henkilöstön kuulemisen oikea-aikaisuudessa ja rajat ylittävien rakennemuutostilanteiden määrittelyssä. Luottamusmiehen tiedonsaantioikeutta on vahvistettava. Salassapitoon liittyy usein haasteita. Siihen vedoten saatetaan estää henkilöstön edustajan tehokas toiminta työpaikalla myös ei-salassa pidettävissä asioissa. Työntekijöiden suojaa väärinkäytösten varalta on parannettava, sillä nykyiset oikeussuojakeinot eivät ole tehokkaita.

2

Muuttuvat työnteon muodot

Globalisaation ja digitalisaation aiheuttamat muutokset vaikuttavat voimakkaasti työmarkkinoihin ja työelämän toimintatapoihin. Työn tekemisen ja työn teettämisen tavat ovat nykyisin hyvin moninaisia. Yrittäjyyden ja toistaiseksi voimassa olevan palvelussuhteen välimaastoon on kehittynyt erilaisia työn tekemisen ja teettämisen muotoja. Erilaiset osa-aikaiset työn tekemisen järjestelyt sekä määräaikaiset työsuhteet ovat lisääntyneet perinteisen kokoaikaisen ja toistaiseksi voimassa olevan työn rinnalla.

Työlainsäädäntö ei takaa työntekijöiden turvaa silloin, kun työtä teetetään työsuhteen sijaan erilaisiin toimeksianto- ja kumppanuussopimuksiin perustuen. Työn muodoissa tapahtuva muutos voi olla seurausta erilaisista jouston tarpeista. Usein taustalla on kuitenkin tarkoitus kiertää työsuhteeseen liittyviä työntekijän oikeuksia ja työnantajan velvollisuuksia. Näissä tilanteissa työn tekijän asema on oikeudellisesti heikko ja riskit väärinkäytöksille suuret. Työntekosuhteen oikeudellinen luonne tulisikin voida todentaa nykyistä yksinkertaisemmin, nopeammin ja kohtuullisin kustannuksin.

Erilaisiin työnteon tapoihin liittyvät ongelmat ja haasteet on tunnistettava tehokkaasti ja vaikuttavasti. Tämä edellyttää työn tekemisen tapojen

---

Työntekosuhteen oikeudellinen luonne tulisikin voida todentaa nykyistä yksinkertaisemmin, nopeammin ja kohtuullisin kustannuksin.

---

ja niiden kehittymisen jatkuvaa seurantaa ja analysointia sekä tarvittaessa lainsäädännön kehittämistä. Sääntelyssä on kiinnitettävä huomiota henkilön toimeentuloon, työn ja muun elämän yhteensovittamisen sekä työaikojen ennakkoinnin mahdollisuuksiin. Ylipäätään työntekijöiden väärinkohtelu ja hyväksikäyttö ilmiönä on kasvussa ja liittyy kaikenlaiseen työhön. Työmarkkinarikollisuuteen tarvitaan aktiivista puuttumista myös EU-tasolla, mikä edellyttää jokaisen työntekijän oikeuksien turvaamista lainsäädännön ja työehtosopimusten mukaisesti.

Euroopan komissio antoi vuoden 2021 lopussa direktiiviehdotuksen työolojen parantamisesta alustatyössä. Sen tavoitteena on parantaa alustoilla työskentelevien oikeudellista asemaa. Direktiivin tarve on seurausta digitaalisiin alustoihin perustuvan talouden erittäin nopeasta kasvusta. Komissio on arvioinut, että jopa 5,5 miljoonan alustavälitteistä työtä tekevän henkilön ammattiasema on määritetty virheellisesti. Alustavälitteisen työn ennustetaan lisääntyvän jatkossakin, minkä vuoksi alustojen kautta työllistyvien työolot ja ehdot sekä oikeussuoja on turvattava EU-tason sääntelyllä.

3

Etätyö

Covid19-pandemia lisäsi merkittävästi etätyön tekemistä kaikissa EU-maissa. Etätyö on jäänyt sen jälkeen pysyväksi työskentelytavaksi monilla toimialoilla. Samalla etätyö on muuttanut työelämää paljon. Suomessa työoikeudellisia säännöksiä on pääsääntöisesti sovellettu etätyössä vastaavasti kuin työnantajan toimipisteessä tai muualla työnantajan määräämässä tilassa tehtävässä työssä. Se on luonnollinen lähestymistapa, kun työ itsessään ei muutu, vaan ainoastaan työn tekemisen paikka. Etätyön tekemiseen liittyy kuitenkin paljon myös selvitettäviä ja ratkaistavia kysymyksiä, minkä vuoksi EU-lainsäädännön toimivuutta ja riittävyttä sekä etätyön hyviä käytänteitä on tarkasteltava seuraavan komission kaudella.

EU-lainsäädännön toimivuutta ja riittävyttä sekä etätyön hyviä käytänteitä on tarkasteltava seuraavan komission kaudella.

4

Työajat

Globalisaatiolla, teknologisella kehityksellä ja yhteiskunnan ”aina auki”-kehityksellä on merkittäviä vaikutuksia työaikaan. Työaika on yksi olennaisimmista työsuhteen ehdoista, sillä työajat vaikuttavat voimakkaasti työntekijän hyvinvointiin ja jaksamiseen sekä työn ja muun elämän yhteensovittamiseen. Nykyisellä työaikasääntelyllä on merkittävä työsuojellinen tavoite, minkä on oltava työaikoihin liittyvän lainsäädännön lähikohta myös jatkossa.

Työntekijöiden työaikaan liittyvä autonomia on joissain tehtävissä, aloilla ja työntekomuodoissa lisääntynyt myönteisellä tavalla. Se ei kuitenkaan voi olla peruste heikentää työntekijöiden työaikasuojelua. Myöskään työn tekemisen paikka tai väline ei ole peruste sulkea työntekijä työaikasääntelyn ulkopuolelle. Esimerkiksi etätöitä tai alustavälitteistä työtä tekevien työntekijöiden on kuuluttava työaikasuojelun piiriin. Työelämässä tapahtuvat muutokset lisäävät myös työaikoihin liittyvän seurannan tarvetta.

5

Työhyvinvointi

Työhön liittyvien mielenterveyden ongelmien ja psykososiaalisten kuormitustekijöiden lisääntyminen on yleiseurooppalainen ilmiö. Taustalla on esimerkiksi työn muutoksen nopeatempoisuuteen, osaamis- ja teknologiavaatimuksiin sekä työn ja vapaa-ajan erottamiseen liittyviä työntekijöiden hyvinvointia heikentäviä haasteita. Puuttuakseen tähän ongelmaan Euroopan parlamentti hyväksyi vuonna 2022 päätöslauselman, joka kehottaa jäsenmaita ryhtymään toimiin mielen hyvinvoinnin turvaamiseksi työpaikoilla sekä edistämään työn ja muun elämän yhteensovittamista. Parlamentti edellyttää jäsenvaltioilta kansallista sääntelyä työhyvinvoinnin parantamiseksi, työn digitalisaation seurausten hallitsemiseksi ja mielenterveyden turvaamiseksi. Työn psykososiaalisen kuormituksen hallinnan sääntelyä tulee kehittää kansallisesti ja EU-tasolla.

Työn psykososiaalisen kuormituksen hallinnan sääntelyä tulee kehittää kansallisesti ja EU-tasolla.

6

Työelämän tasa-arvo

Tasa-arvo on ihmisoikeus ja perusoikeus, jonka toteutumiseen velvoittavat kansainvälinen lainsäädäntö ja sopimukset, EU-lainsäädäntö sekä kansallinen lainsäädäntö. Euroopan unionilla on ollut merkittävä myönteinen vaikutus kansallisen tasa-arvolainsäädännön ja siten suomalaisen työelämän kehitykseen. Silti sukupuolten välinen epätasa-arvo on sitkeä ongelma työelämässä kaikissa EU-maissa ja myös Suomessa. Työelämän tasa-arvon minimistandardeja on kehitettävä EU:n tasolla jatkossakin nykyistä kattavammiksi ja tehokkaammiksi. Esimerkiksi palkka-avoimuusdirektiivi on askel oikeaan suuntaan naisten ja miesten välisen palkkakuilun kuromisessa. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää edelleen sitkeää työtä palkkasyrjinnän kitkemiseksi työpaikoilla.

EU-tason lainsäädännön valmisteluvaiheessa tehtävä toimenpiteiden sukupuolivaikutusten arviointi on tehokas tapa kehittää poliittisen päätöksenteon tasa-arvoa. Naisten työssäkäynnin ja uralla etenemisen tukeminen parantaa naisten työmarkkina-asemaa. Kaikilla työssäkäyvillä on yhtäläinen oikeus tasapainoiseen työn ja perheen yhteensovittamiseen. Lainsäädännön ja työpaikkatason konkreettisten toimenpiteiden lisäksi on tärkeää vaikuttaa myös asenteisiin esimerkiksi perhevapaiden tai hoivavastuun tasaisemmaksi jakautumiseksi vanhempien välillä. Työelämän segregoitumista eli voimakasta jakautumista naisten ja miesten aloihin sekä ammatteihin on purettava. Muutokseen tarvittavat toimenpiteet ulottuvat varhaiskasvatuksesta läpi koulu- ja opiskeluajan aina työelämään. Segregaation purku on keskeinen tapa kaventaa naisten ja miesten välistä palkkakuilua.

7

Tietosuoja

Digitalisaatioon ja tekoölyyn liittyvästä sääntelytarpeesta käydään aktiivista keskustelua Euroopan unionin piirissä. Osana tätä on huomioitava yksittäisten työntekijöiden yksityisyyden suoja. Digitalisaation lisääntyminen ei voi tarkoittaa yksityisyyden suojaan kohdistuvia loukkauksia esimerkiksi teknisen valvonnan mahdollistuessa ja lisääntyessä. Tietosuojasta on EU:ssa säännelty muun muassa yleisellä tietosuoja-asetuksella. Henkilötietojen käsittelyn on algoritmeja ja tekoölyä käytettäessä tapahduttava tietosuoja-asetuksen vaatimusten mukaisesti läpinäkyvästi, tarkoitussidonnaisesti ja vain perustellusta syystä.

Digitalisaatioon, tekoölyyn ja tietosuojaan suoraan liittyvän sääntelyn lisäksi kyseiset teemat on huomioitava myös työelämäsääntelyssä niiden laajojen työelämävaikutusten vuoksi. Digitalisaatio on huomioitava esimerkiksi työsuojeluun, ammattiliittojen neuvotteluasemaan ja työntekijöiden muutosturvaan liittyvässä sääntelyssä.

Tietosuojaan vedoten ei pidä luoda tarpeettomia esteitä henkilöstön edustajien toiminnalle työpaikoilla. Tiedonsaantioikeus on keskeinen henkilöstön edustajan oikeus ja ehdoton edellytys toiminnan harjoittamiseksi.

STTK:N TAVOITTEET

1

Työehtosopimisen kulttuuria ja ammattiyhdistysliikkeen asemaa on vahvistettava koko EU:ssa.

2

Sosiaalidialogin eli työmarkkinaosapuolten EU-tason vuoropuhelun toimintamuotoja on kehitettävä

3

Työelämän EU-tason minimisääntelyä on jatkettava esimerkiksi työn tekemisen tapoihin liittyvien muutosten, ongelmien ja haasteiden tunnistamisessa.

- Sääntelyssä on kiinnitettävä huomiota henkilön toimeentuloon, työn ja muun elämän yhteensovittamiseen sekä työaikojen ennakoinnin mahdollisuuksiin.
- Alustavälitteistä työtä tekevien työolot ja ehdot sekä oikeussuoja ja sen toteutuminen on turvattava.
- Työntekijöiden väärinkohteluun ja hyväksikäyttöön on puututtava tehokkaasti kaikissa työmuodoissa.
- Etätööhön ja työaikoihin liittyvän lainsäädännön toimituutta ja riittävyttä on arvioitava.
- Työn psykososiaalisen kuormituksen hallinnan sääntelyä on kehitettävä.
- Työelämän tasa-arvon toteutumiseen on panostettava vahvasti esimerkiksi parantamalla naisten työssäkäynnin- ja uralla edistymisen mahdollisuuksia sekä mahdollisuuksia yhteensovittaa työtä ja perhe-elämää.
- Työelämän segregaatiota on purettava aktiivisesti naisten ja miesten välisen palkkakuilun kaventamiseksi.

4

Digitalisaation ja tekoälyjärjestelmien sääntelyllä on luotava oikeudenmukaiset puitteet tulevalle kehitykselle. Tutkimus- ja kehitystyössä on kunnioitettava ihmisoikeuksia, demokraattisia perusoikeuksia sekä huolehdittava yksityisyyden suojasta.

- Työntekijöiden yksityisyyden suoja on varmistettava digitalisaation ja tekoälyn liittyvässä lainsäädännössä.

**Osaamisen,
kehityksen ja
kilpailukyvyn
*varmistaminen***

Digitalisaatio ja vihreä siirtymä muuttavat työelämän osaamistarpeita laajasti. Vaikutukset koskevat jo nyt lähes koko työikäistä väestöä Euroopan unionissa. Komissio on laatinut jäsenmaille suosituksia työntekijöiden osaamisen päivittämisen edellytysten vahvistamiseksi kansallisin toimin. Suosituksilla pyritään vastaamaan myös koko EU:ta koskevaan pulaan osaavista työntekijöistä.

Työntekijöiden oikeutta palkalliseen opintovapaaseen ja muuhun osaamisen kehittämiseen suunnattuun taloudelliseen tukeen on vahvistettava ja jatkuvan oppimisen koulutustarjontaa monipuolistettava lisäämällä pienten osaamiskokonaisuuksien (micro-credentials) tarjontaa. Myös kansalaisten perustaitojen vahvistamiseen on luotava paremmat edellytykset. Työn murroksen väistämättömiin vaikutuksiin on varauduttava parantamalla työntekijöiden muutosturvaa.

Työntekijöille on turvattava aidot mahdollisuudet osaamisen päivittämiseen, uudelleen kouluttautumiseen ja alan vaihtamiseen. Koulutus on tehokas keino vahvistaa myös kansalaisten osallisuuden kokemusta ja yhteiskuntarauhaa sekä torjua ääri-ilmiöitä. Huomio on kiinnitettävä erityisesti koulutuksessa aliedustettujen ryhmien, kuten nuorten ja maahanmuuttajien pääsyyn koulutukseen ja työmarkkinoille. Työntekijöiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua jatkuvaan oppimiseen on lisättävä myös työpaikoilla. Osaamisen kehittämisen toimia on suunniteltava ja arvioitava työpaikoilla yhteistyössä henkilöstön edustajien kanssa.

1

Vihreä siirtymä ja energia

Euroopan komissio asetti vuonna 2019 tavoitteekseen vihreän- ja digitaalisen siirtymän edistämisen unionissa. Siirtymässä onnistuminen nähdään ratkaisuna globaalin kilpailun haasteisiin sekä elinehtona Euroopan talouden uudistumiselle ja ilmastokriisin ratkaisulle. Vihreän siirtymän avulla Eurooppaan luodaan kasvua ja työtä. Onnistuminen edellyttää taloudellisesti, sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaista muutosta. Oikeudenmukaisuus edistää luottamusta muutokseen yhteiskunnan eri tahoilla ja väestöryhmissä sekä ehkäisee vastakkainasettelua.

Energia on perushyödyke ja sen hintakehitys tärkeä oikeudenmukaisuuskysymys. Vihreässä siirtymässä on tärkeää turvata energian saanti ja vakaa hintakehitys, jotta hinta ei rasita kohtuuttomasti palkansaajien ostovoimaa tai yritysten kilpailukykyä. Siirtymää vihreään energiaan on edistettävä teknologianeutraalisti, jotta eri energiamuodoilla ja siirtotekniikoilla on energiapaletissa oma roolinsa. On myös varmistettava, että siirtymän rasitus ei kohdistu joihinkin teollisuuden aloihin kohtuuttomasti ja siten aja toiminnoja matalamman sääntelyn maihin, mikä toimisi vastoin globaalia tavoitetta ilmastonmuutoksen hillinnässä. Hiilitullit ovat yksi keino varmistaa teollisuuden pysyminen Euroopassa. Tämän lisäksi tarvitaan vahvaa ja ennakoaivaa eurooppalaista teollisuuspolitiikkaa sekä eurooppalainen investointisuunnitelma hyvien teollisuusyöpaikkojen turvaamiseksi kaikkialla Euroopassa.

2

Digitalisaatio ja tekoäly

Digitalisaation ja tekoälyn sääntelyyn kohdistuu EU:ssa paljon odotuksia ja vaatimuksia. Sääntelyn edellytetään mahdollistavan digitalisaatioon pohjautuvaa talouskasvua, parantavan EU:n globaalia kilpailuasemaa, olevan ennustettavaa, mutta kuitenkin nopeaa ja ajantasaista sekä huolehtivan kansalaisten oikeuksista ja mahdollisuuksista pysyä mukana kehityksessä. Kaikki sääntelylle asetetut tavoitteet eivät välttämättä voi toteutua yhtä aikaa. Vaikka on pyrittävä etupainotteisuuteen ja ennakoivuuteen, se ei välttämättä ole mahdollista teknologioiden nopean kehitysvauhdin vuoksi. EU-tason sääntely on välttämätöntä, mutta myös kansalliselle sääntelylle on jätettävä tilaa. Erityisesti julkisen sektorin osalta tarvitaan riittävän tehokasta sääntelyä, joka varmistaa kansalaisten oikeusturvan viranomaistoiminnassa.

Digitalisaatio ja tekoäly tarvitsevat tuekseen myös julkisia investointeja, erityisesti tutkimus- ja kehittämispanostuksia, sillä ne ovat transformatiivisia eli uudistuvia teknologioita. Niiden edistämisen tavoitteena on oltava ihmisille ja planeetalle hyödyllinen kehitys. Ihmisellä pitää aina ja kaikissa tilanteissa säilyä viimekätinen kontrolli. Digitalisaatio- ja tekoälyjärjestelmien tutkimus- ja kehitystyössä on kunnioitettava ihmisoikeuksia, demokraattisia perusarvoja ja syrjimättömyyttä, edistettävä tasa-arvoa ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta sekä huolehdittava yksityisyyden suojasta

3

Vahva aluepolitiikka

Rakennerahastot ovat keskeinen osa EU:n koheesio- eli aluepolitiikkaa, joka kattaa kaikki EU:n alueet ja kaupungit. Taloudellista tukea jaetaan ensisijaisesti Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja koheesiorahaston kautta. Lisäksi Euroopan rakenne- ja investointirahastoihin (ERI-rahastoihin) kuuluvat Euroopan sosiaalirahasto (ESR+), Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto ja Euroopan meri- ja kalatalousrahasto (EMKR). Rakennerahastojen tarkoitus on madaltaa alueiden välisiä kehityseroja, tukea alueiden potentiaalia sekä lisätä jäsenvaltioiden välistä taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Yhteiskunnallisen kehityksen näkökulmasta hyvinvoinnin tasainen jakautuminen on tärkeää. Tätä aluepolitiikan tavoitetta rakennerahastot tukevat.

Rakennerahastoilla on kansallinen rooli erityisesti maakunnissa ja kunnissa, jotka ovat aluekehityksen ajureita. Kunnissa toteutetaanakin rakennerahastojen avulla merkittävä osuus Suomen aluepolitiikasta. Rahastojen toiminnassa painottuvat teemat, kuten elinkeinotoiminnan kehittäminen tai työllisyyskysymykset ovat olennaisia myös ay-liikkeelle.

Rakennerahastojen kautta jaettavan rahoituksen on jatkossa tuettava entistä enemmän työllisyyden ja kasvun parantamista.

Rakennerahastojen kautta jaettavan rahoituksen on jatkossa tuettava entistä enemmän työllisyyden ja kasvun parantamista. Rahoituskehysten tarkastelussa on etsittävä nykyistä joustavampia tapoja hanketoimintaan, jolla tuettaisiin erityisesti kriisiaikoja. Rahastoja koskevassa EU-päätöksenteossa on myös nykyistä paremmin kunnioitettava kansallisia erityispiirteitä. Kysymys kärjistyy erityisesti ilmasto-, luonto-, ympäristö- ja metsäpolitiikassa. Lisäksi mahdollisuuksia koheesiorahoitukseen sisällytettävistä ehdollisista elementeistä, kuten oikeusvaltioperiaatteen noudattamista, tulisi arvioida tulevaisuudessa.

Kaupunkiseuduilla on merkittävä rooli esimerkiksi vihreän siirtymän, ilmastotavoitteiden ja kiertotalouden edistämisessä. EU:n kaupunkiagenda (Urban Agenda) pyrkii löytämään ratkaisuja, lisäämään tietoa ja helpottamaan kaupunkien mahdollisuuksia hakea rahoitusta eri rahoitusohjelmista. Kaupunkien roolia koheesipolitiikassa on tulevaisuudessa vahvistettava ja kaupunkiseutujen erityiset kehittämistarpeet tunnistettava ja huomioitava nykyistä paremmin.

4

Toimivat sisämarkkinat ja strateginen autonomia

Toimivat ja avoimet sisämarkkinat ovat elinehto Suomen kaltaisille vientivetoisille talouksille. EU:n valtiontukipolitiikka ja sisämarkkinoiden pelisääntöjä koskevat poikkeukset ovat kuitenkin viime vuosina vääristäneet sisämarkkinoiden kilpailutilannetta. Suuret EU-maat ovat tukeneet omaa teollisuuttaan avokätisesti vastapainona Yhdysvaltojen ja Kiinan kansallisille toimille. Myös globaali kilpailu investoinneista on kova. Suomelta puuttuvat laajat kotimarkkinat ja mahdollisuudet tukea yrityksiä julkisin varoin.

EU:ssa on luotava yhteisiä edellytyksiä uudelle kasvulle, joka ei perustu valtiontukipolitiikkaan. Tämä edellyttää yhteisten pelisääntöjen kehittämistä siten, että EU:n kilpailukyky suhteessa kilpailijoihin ei vaarannu. Euroopan komissio on esittänyt muun muassa uuden suvereniteettirahaston perustamista keinona vahvistaa EU:n strategista autonomiaa. Suvereniteettirahasto olisi Suomen kaltaisille pienille maille parempi vaihtoehto kuin EU:n sisäinen kilpailu kansallisilla tuilla. Rahastoa voidaan rahoittaa yhteisellä velalla, jäsenmaiden maksuosuuksilla tai yhteisillä veroilla. Hyötyäkseen suvereniteettirahastosta Suomen olisi harkittava uudelleen suhtautumistaan EU-vertoutukseen tai yhteisvastuuseen.

Avoimuus investoinneille, avoimet toimitusketjut ja teknologiariippumattomuus ovat sisämarkkinoiden tunnustettuja lähtökohtia. Samalla EU:n on säilytettävä strateginen autonomiansa ja riippumattomuus myös suhteessa ei-demokraattisten maiden tuottamiin hyödykkeisiin, materiaaleihin ja mineraaleihin.

EU:n demokraattisen päätöksenteon edellytyksiä ja avoimuutta on vahvistettava myös parantamalla kansalaisten ja eurooppalaisen päätöksenteon välistä yhteyttä.

Avoimen strategisen autonomian sekä sisämarkkinoiden kannalta on perusteltua, että EU:n päätöksentekoa tehostetaan siirtymällä määräenemmistöpäätöksiin ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, oikeusvaltiokysymyksissä ja verotuksessa. EU:n demokraattisen päätöksenteon edellytyksiä ja avoimuutta on vahvistettava myös parantamalla kansalaisten ja eurooppalaisen päätöksenteon välistä yhteyttä.

Avoimeen strategiseen autonomiaan liittyy myös yhteinen kauppapolitiikka. EU:n solmimat kauppasopimukset ovat tärkeitä Euroopan taloudelle ja työllisyydelle. On tärkeää, että sopimuskumppanit sitoutuvat työntekijöiden perusoikeuksiin ja kestävän kehityksen periaatteisiin. Tulevissa sopimuksissa näitä sitoumuksia on vahvistettava niin, että vakavat rikkomukset johtavat sanktioihin.

5

Yritysvastuu

Yrityksillä on tärkeä rooli ihmisoikeuksien, mukaan lukien työelämänoikeuksien, toteutumisessa kansainvälisesti. Yrityksiä velvoittavalla EU-säätelyllä voidaan ennaltaehkäistä ihmisoikeusloukkauksia sekä korjata ja hyvittää haitallista toimintaa. Parhaimmillaan yritysten huolellisuusvelvollisuuden toteutuminen luo globaalin mallin alihankintaketjujen sosiaaliselle ja ekologiselle kestävyydelle. Se myös tasaa kilpailutilannetta vastuullisten ja huolellisuusvelvoitettaan kiertävien yritysten välillä EU:n sisällä.

Yritysvastuudirektiivin toimeenpanoa on jatkettava määrätietoisesti.

Yrityksiä velvoittavalla EU-säätelyllä voidaan ennaltaehkäistä ihmisoikeusloukkauksia sekä korjata ja hyvittää haitallista toimintaa.

STTK:N TAVOITTEET

1

Siirtymä vihreään talouteen ja irtautuminen fossiilisista raaka-aineista on toteutettava kestävä kehityksen periaatteita noudattaen, sosiaalisesti, taloudellisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisesti.

→ Siirtymää on edistettävä teknologianeutraalisti ja varmistamalla, että se ei aja tiettyjä teollisuuden aloja pois Euroopasta. Hiilitullit ovat tehokas keino ehkäistä tuotannon siirtymisen vähemmän säänneltyihin talouksiin.

2

Kaikille työntekijöille on turvattava aito mahdollisuus osaamisen päivittämiseen, uudelleen kouluttautumiseen ja alan vaihtamiseen.

→ Työntekijöiden perustaitojen vahvistamiselle on luotava edellytyksiä kaikissa jäsenmaissa mukaan lukien digitaaliset ja vihreän siirtymän kannalta keskeiset taidot.

3

Aluepolitiikan rahoituksen on jatkossa tuettava entistä paremmin kansallisia erityispiirteitä, työllisyyttä ja kasvua.

→ Rahoituskehysten tarkasteluissa on etsittävä joustavia malleja esimerkiksi kriisiaikojen rahoitusmahdollisuuksiin ja kaupunkien kehittämistarpeisiin.

Talous ja
verotus →

EU:n talous rahoitetaan pääasiassa jäsenmailta kerättävillä, talouden kokoon (BKTL:ään) perustuvilla maksuilla (70–74 %). EU:n omat varat koostuvat tulli- ja muista maksuista (12–16 %) sekä ALV-varoista (12–13 %). Jäsenmailta kerättävä rahoitus herättää monissa vauraissa jäsenmaissa keskustelua nettomaksuosuuksista. Siinä jäsenmaiden intressit asetetaan vastakkain ja EU:sta yhteisesti saatavat hyödyt jäävät huomiotta. Nettomaksuosuutta olennaisempaa on varmistaa, että EU:n rahoitus on oikeudenmukainen ja kestävä myös jäsenmaiden keskinäisissä suhteissa.

Pidemmällä aikavälillä olisi tavoiteltavaa, että jäsenmaiden rahoitusosuudet korvattaisiin kokonaan EU:n omilla veroilla. Se lisäisi järjestelmän tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä. Osa veroista olisi mielekkäämpää kerätä koko sisämarkkina-alueelta yhteisesti. Muutos myös mahdollistaisi verotuksen oikeudenmukaisen kohdentamisen. Lyhyellä aikavälillä verojen osuutta EU:n rahoituksesta olisi lisättävä ja samalla pienennettävä jäsenmaiden maksuosuuksia. Parhaimmillaan EU-verot vahvistaisivat yhteistä budjettia, edistäisivät sisämarkkinoiden toimintaa ja toimisivat kestäväen kehityksen ohjausvälineenä. Käynnissä olevien verotusaloitteiden lisäksi olisi syytä selvittää esimerkiksi EU:n laajuisen varallisuusveron mahdollisuus. Se kaventaisi varallisuuseroja ja puuttuisi eriarvoisuuden kasvuun.

Lisäksi tarvitaan yhteisiä toimia haitallisen verokilpailun ehkäisemiseksi jäsenmaiden välillä. Esimerkiksi pitkään käynnissä ollut kilpailu yritysverotuksen tasosta on rapauttanut merkittävästi jäsenmaiden julkisen sektorin rahoitus pohjaa. Suomen yritysverotus on nykyisin kilpailukykyisellä tasolla 20 prosentissa. Se on saavutettu laskemalla yritysveroastetta muiden jäsenmaiden mukana. 2000-luvun alussa yritysveroaste oli Suomessa 29 prosenttia ja vielä 1990-luvulla yritysverotuksen taso oli 15 jäsenmaassa 40 prosenttia. Vastaavasti pääomatulojen veropohjaa olisi mahdollista tiivistää jäsenmaiden yhteisin toimin. EU:n pitäisi myös etsiä keinoja veronkiertoon ja harmaaseen talouteen puuttumiseksi. Esimerkiksi korko- ja pöytälaatikoyhtiöjärjestelyihin sekä yritysten voitonsiirtoon matalammin verotettaviin maihin tulisi puuttua aktiivisemmin lisäämällä avoimuutta ja maiden välistä automaattista tietojen vaihtoa.

1

Talous- ja rahaliitto

Nykyiset EU:n velka- ja alijäämäsäännöt ovat osoittautuneet toimimattomiksi ja epärealistisiksi. Ne toimivat myötäsyklisesti eli suhdannevaihteluita vahvistavasti, vaikka taloussääntöjen tulisi ennen kaikkea tukea vastasyklisiä finanssipolitiikkaa. Seuraavan komission on vietävä velka- ja alijäämäsääntöjen uudistamisprosessi päätökseen.

EU:n taloussääntöjen uudistuksessa jäsenmaiden vapautta ja vastuuta on syytä lisätä. Jos EU:n yhteistä finanssipolitiikkaa halutaan jatkossa välttää, jäsenmaiden on luotava finanssipolitiikalle riittävästi liikkumatilaa. Nyt vastuu finanssipolitiikasta on jäsenmailla, mutta ilman vapautta harjoittaa sitä. Vanhaa, hyvin monimutkaista ja vaikeaselkoista sääntökehikkoa on yksinkertaistettava. Samalla on lisättävä maakohtaisuutta, jotta jäsenmaiden erilaiset tarpeet tulevat huomioituiksi.

Velkasäännöstä on luovuttava kokonaan, koska sen saavuttaminen ei ole lähitulevaisuudessa tarkoituksenmukaista. Covid19-pandemian jälkeen ei ole realistista palata noudattamaan julkisen velan enimmäismäärää (60 % BKT:sta).

Maastrichtin sopimuksessa määritelty alijäämäsääntö (3 % BKT:sta), voi toimia perustana uudelle sääntökehikolle, mutta siitä on rajattava pois julki-

---

EU:n taloussääntöjen uudistuksessa jäsenmaiden vapautta ja vastuuta on syytä lisätä. Jos EU:n yhteistä finanssipolitiikkaa halutaan jatkossa välttää, jäsenmaiden on luotava finanssipolitiikalle riittävästi liikkumatilaa.

---

set investoinnit. Näin voidaan varmistaa, että julkisella sektorilla on mahdollisuus elvyttää ja ylläpitää investointeja myös taantumissa. Tämä noudattaa niin sanottua kultaista sääntöä, jonka mukaan investoinnit on rahoitettava velkarahalla ja juoksevat menot tuloilla suhdannevaihteluiden yli. Alijäämä-sääntöjä on myös yksinkertaistettava. Rakenteellisen alijäämän määrittely on epävarmaa ja muuttuu usein ajan kuluessa.

Uuden sääntökehikon ytimeen on nostettava vaihtotaseet, joiden epätasapaino oli pitkälti syy eurokriisiin. Vaihtotaseiden hallintaan perustuvia sääntöjä tulisi merkittävästi vahvistaa. Ali- ja ylijäämiä on käsiteltävä symmetrisesti esimerkiksi niin, että kolmen prosentin poikkeamasta syntyy velvoite sijoittaa varoja Euroopan investointirahastoon.

Taloussääntöjen noudattamista on jatkossakin perusteltua seurata EU:n ohjausjaksossa. Sosiaaliset velvoitteet ja kehitys on kuitenkin ohjausjaksossa saatettava samalle viivalle taloudellisten tavoitteiden kanssa.

2

Rahoitusvakaus

Suomessa pankkisektori on poikkeuksellisen suuri EU:ssa. Vaikka se on lähikökohtaisesti hyvässä kunnossa, sektorin koko sisältää merkittäviä riskejä talouden kriisiytyessä. Muut jäsenmaat ovat myös onnistuneet vähentämään pankkiensa ongelmaluottoja. Suomen kannalta pankkiunionin loppuunsaattaminen yhteisen talletussuojajärjestelmän muodossa on pitkällä tähtäimellä perusteltua.

Rahoitusvakautta on syytä vahvistaa entisestään ja rahoitusmarkkinoita säännellä riittävästi. Digieuron käyttöönotto on kannatettavaa, sillä se vahvistaa maksujärjestelmän toimintaa ja parantaa kansalaisten mahdollisuuksia digitaaliseen maksamiseen. Digieuron valmistelussa on syytä kiinnittää huomio tietosuojaan ja tietoturvaan.

Digieuron käyttöönotto on kannatettavaa, sillä se vahvistaa maksujärjestelmän toimintaa ja parantaa kansalaisten mahdollisuuksia digitaaliseen maksamiseen.

STTK:N TAVOITTEET

1

EU:n yhteisiä varoja on kehitettävä tulevaisuudessa niin, että rahoitus on oikeudenmukainen ja kestävä.

2

Haitallisen verokilpailun ehkäisemiseksi jäsenmaiden välillä tarvitaan jatkossakin yhteisiä toimia.

3

Taloussääntökehikon velka- ja alijäämäsääntöjen uudistamisprosessi on vietävä päätökseen.

- Jäsenmaiden vapautta ja vastuuta talousneuvoston ohjauksessa on lisättävä ja luotava finanssipolitiikalle tarvittava liikku-matila.
- Vaihtotaseet olisi nostettava yhteisen taloussääntökehikon ytimeen ja alijäämäsääntöä yksinkertaistettava.
- Sosiaaliset velvoitteet ja kehitys on talouden ohjausjak-sossa saatettava samalle viivalle taloudellisten tavoittei-den kanssa.

4

Pankkiunioni on saatettava loppuun yhteisen talletussuojajär-jestelmän muodossa.

Jäsenliitot:

Ammattiliitto Jyty

Ammattiliitto Kelan toimihenkilöt

Ammattiliitto Pro

Kirkon alat

Meijerialan Ammattilaiset MVL

METO – Metsäalan Asiantuntijat

Rakennusinsinöörit ja –arkkitehdit RIA

Suomen Konepäällystöliitto

Suomen Laivanpäällystöliitto

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer

Suomen pelastusalan ammattilaiset SPAL

Tehy

Toimihenkilöliitto ERTO

Yhteistyöjäsen:

LUVA - Luonnonvarat ry (Agrologien Liitto)

**Keskusteleva
keskusjärjestö**

